

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ואתחנן, י"א מנחם-אב, ה'תשכ"ט

חלק ב – יו"ל לש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב, ה'תשע"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלוש לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ עקב, יום ההילולא כ"ף מנחם-אב הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ ואתחנן ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (חלק א י"ל לש"פ ואתחנן).

*

בתור הוספה — שלשה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט"ו באב, ה'תשע"ג
מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5773 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

יא. בקשר למנהג לבאר פירוש רש"י בפרשת השבוע — יתבאר פירוש רש"י שבו מדובר אודות ענין התפילין, ובזה גופא — תפילין של בני". הביאור בפירוש רש"י על הפסוק¹⁰ "וקשרתם לאות על ירך", "אלו תפילין שבזרוע", "והיו לטטפת בין עיניך", "אלו תפילין שבראש, ועל שם מנין פרשיותיהם נקראו טטפת, טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים", — החילוק בין הפירוש "על שם מנין פרשיותיהם נקראו טטפת", להפירוש בפ' בא⁵² "על שם שהם ארבעה בתים"⁷⁹ קרויין טטפת", כי, בפ' בא יש רק ב' פרשיות (קדש והי' כי יביאך), ועכצ"ל שמספר ארבעה (טטפת) קאי על ה"בתים" (ב' בתים — עם פרשיות, וב' בתים — ללא פרשיות). אך גם בפרשתנו שיש כבר ד' פרשיות⁸⁰, נחלקים הם לב' סוגים ("טטפת", "טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים"): ב' פרשיות לפני מ"ת (ובהם נכלל גם הענין דיצי"מ), וב' פרשיות לאחרי מ"ת;

חמש פרשיות בתפילין, חמשת מינין בלולב, וחמש ציציות***, שמזה משמע, שכל ג' הדוגמאות שוים, והיינו, ש"חמש פרשיות בתפילין" הוא היפך המפורש בתושב"כ, כמו "חמשת מינין בלולב, וחמש ציציות". (80) וי"ל שכוונת רש"י לפרש שבתפילין צ"ל ד' פרשיות, ולא רק ב' פרשיות כבתפילין שבפ' בא:

לכאורה יש מקום לומר, שכיון שב"משנה תורה" חזר הכתוב ושונה כל הענינים שהיו לאחרי מ"ת, הנה מש"נ כאן "וקשרתם גוי" — דקאי על "הדברים האלה", שנאמרו זה עתה בפרשה, "אשר ראו עיניך יום אשר עמדת בחורב אשר ראיתם את הקולות ואת הלפידים", ועז"נ "והודעתם לבניך ולבני בניך" (פרשתנו ד, ט"ו ובפרש"י) — קאי רק על פרשיות שנאמרו לאחרי מ"ת: שמע והי' אם שמוע, ולא על קדש והי' כי יביאך שנאמרו בזמן יצי"מ, קודם מ"ת.

אמנם, כיון ש"על שם מנין פרשיותיהם נקראו טטפת", שפירושו ארבע, ולא מצינו בתורה ארבע פרשיות בנוגע לתפילין ללא פרשיות קדש והי' כי יביאך, עכצ"ל שגם הם נכללים בתפילין (אף שנאמרו קודם מ"ת).

(***) וענין זה דורש ביאור בפני עצמו — מדוע נקט רש"י ג' דוגמאות אלו דוקא (נתבאר בשיחת ש"פ ראה ע"ס... לקמן ע'...).

(79) והחילוק ביניהם* גם להלכה** — בנוגע לדין זקן ממרא, שחולק על הלכה שהיא מדברי סופרים ורק מרומות בתורה, ולא על דבר המפורש בתושב"כ (ראה סנהדרין פז, א. רמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ד) — שלפי הפירוש ש"טטפת" קאי על "מנין פרשיותיהם", והיינו, שד' פרשיות בתפילין הו"ע המפורש בתושב"כ, נמצא, שהאומר "חמש פרשיות בתפילין", אין לו דין זקן ממרא. ולהעיר, שרש"י אזיל לשיטתו — בפירוש מ"ש "לא תוסיפו גוי" (פרשתנו ד, ב), "כגון

(* נוסף לכך ש"ארבעה בתים" קאי רק על תש"ד, ואילו "מנין (ארבע) פרשיותיהם" קאי גם על תש"י — דאף שכתובות על קלף אחד, הרי הם ד' פרשיות, וכמו ב' הפרשיות שבמזוזה שכתובות על קלף אחד, וכן בס"ת, שכל היריעות תפורות ביחד, ומ"מ נחלקות לפרשיות פרשיות בפני עצמם (ולהעיר גם ממה שמצינו בטענת קרח שבית מלא ספרים פטור ממזוזה, לפי שבס"ת יש ענ"ה פרשיות, ואילו במזוזה יש רק שתי פרשיות: שמע והי' אם שמוע (תנחומא ויל"ש ר"פ קרח)).

(**) כמדובר כמ"פ שבפירוש רש"י ישנם גם ענינים של הלכה, אלא שבאים ברמז, שכן, עיקר ענינו של פירוש רש"י הוא דרך הפשט, כפי שקובע בעצמו כלל (בראשית ג, ח): "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא".

והחילוק בין מ"ש בפ' בא⁵² שתיבת "והרי" קאי הן על "לאות על ידך גו' ולטטפת בין עיניך", שתש"י ותש"ר הם הוי' ומציאות אחת, למ"ש בפרשתנו¹⁰¹ "וקשרתם גו' והיו לטטפת גו'", שתש"י ותש"ר הם ב' ענינים — בהתאם לב' האופנים בהסגולה דמצות תפילין: (א) כפי שהי' בשעת יצי"מ (בפ' בא), שמשה הי' אמור להכניס את בני" לארץ, באופן שלמעלה מהטבע⁸¹ — "וראו כל עמי הארץ גו' ויראו ממך"⁸², "אלו תפילין שבראש"⁸³, ותש"י הם רק תוספת כח בתש"ר⁸⁴, משום "כל זמן שבין עיניך יהו שתיים"⁸⁵, (ב) כפי שהי' בשנת הארבעים (בפרשתנו), שידעו כבר שהכניסה לארץ תהי' ע"י יהושע, שיהי' צורך במלחמה⁸⁶, אלא שינצחו במלחמה באופן ד"וטרף זרוע אף קדקד"⁸⁷, ע"י תש"י (בפ"ע) ותש"ר⁸⁸ —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ט ע' 49 ואילך.

יב. בהאמור לעיל בפירוש "טטפת", "טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים" — עדיין צריך להבין:

כיון ש"טט" בכתפי אינו אלא שתיים, וכן "פת" באפריקי אינו אלא שתיים — א"כ, מהי ההוכחה ש"טטפת" הם ארבע?!

וכאן רואים איך ש"דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום

אחר"⁸⁹:

איתא בגמרא במסכת סנהדרין⁹⁰: "לטטפת לטטפת לטוטפות (בפרשת שמע ובפרשת כי יביאך כתיב לטטפת חסר וי"ו, אבל בפרשת והי' אם שמוע כתיב לטוטפות מלא), הרי כאן ארבעה (בתיים לתפילין של ראש), דברי ר' ישמעאל. ר"ע אומר, אינו צריך, טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים", ומפרש רש"י: "כתפי — שם מקום, כשרוצים לומר שתיים, אומר טט, ואפריקי נמי מקום, וקורין לשתיים פת".

ונראין, דשייך בהו וראו, אבל תפילין של יד מכוסין, דכתיב לך לאות על ידך, ולא לאחרים לאות" (תוד"ה אלו — ברכות שם).

(85) מנחות לו, א.

(86) החל מכיבוש יריחו, שהיתה מנעולה של ארץ ישראל, וכן בכיבוש העי, ושאר המלחמות.

(87) ברכה לג, ב.

(88) נסמן בלקו"ש שבפנים הערה 33.

(89) ברייתא דל"ב מדות טו. וראה

ירושלמי ר"ה פ"ג סה"ה. תוד"ה אלא —

כריתות יד, סע"א.

(90) ד, ב (ובפרש"י).

(81) ושאי מלחמת עמלק, כיון ש"ראשית גוים עמלק" (בלק כד, כ), שלכן היתה אצלו החוצפה כו' (ראה תו"א תצוה פג, א. מג"א צא, ב. ובכ"מ). ומה גם שהמלחמה עצמה היתה ע"י יהושע, כמ"ש (בשלח יז, יג) "ויחלוש יהושע גו'", ואילו אצל משה הי' רק הענין ד"כאשר ירים גו' ידו וגבר ישראל" (שם, יא).

(82) תבוא כח, יו"ד.

(83) ברכות שבהערה 51. וש"נ.

(84) ולאידך גיסא — ע"י תש"ר ניתוסף גם בתש"י הענין ד"ויראו ממך", שמצד עצמו שייך רק בתש"ר, "לפי שהן בגבהו של ראש

אבל בתוס' מבואר ("הא דלא דרשינן בתים טובא", "תרי סרי בתי" (ג"פ ארבעה)), "דלר"ע דל חד (לטטפת) לגופי", ומשני טטפת דריש ד' בתים לכל לשון, שני טט ושני פת", ולא כמשמעות פירוש רש"י ש"בתיבה אחת רמז הכתוב ארבע בתים בין שתי הלשונות כתפי ואפריקי".

ויש לבאר אופן הלימוד מתיבה אחת — ע"פ דברי השל"ה⁹² שמביא הצ"צ באוה"ת⁹³: "אל יעלה בדעתך שהתורה כתבה אלו הלשונות שאינם לה"ק, אלא הכי פירושו, כשברא הקב"ה עולמו לא הי' רק לה"ק. . וכשבלל הקב"ה את הלשונות בדור הפלגה⁹⁴, בלל לה"ק ג"כ בשאר הלשונות, והתיבות הנ"ל הם לה"ק, ונכללו בלשון יוני או בכתפי או באפריקי".

ומסיים הצ"צ: "וצ"ע א"כ ט"ט הוא שתים בלה"ק, וכך פת, וגם שתים הוא שתים, וא"כ יש שמות טובא על לשון שתים, ללא צורך". ובכל אופן, רואים מכאן ש"טט" ו"פת" אינם תיבות מב' לשונות אחרים, אלא הם תיבות בלשון הקודש שמשמעותם שתים, ועפ"ז אתי שפיר שבתביבה אחת רמז הכתוב ארבע בתים: טט — שתים, ופת — שתים.

*

יג. בנוגע לאגרת התשובה — נתעכב על ענין הדורש ביאור שהוא ע"ד ובדוגמת הענין ד"טטפת", "טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים": בפרק ט' כותב רבינו הזקן: "וז"ש בתנא דבי אליהו אדם עבר עבירה ונתחייב. . מה יעשה ויחי', אם הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים, לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים כו', והיינו, כמשל חבל הנפסק וחוזר וקושרו שבמקום הקשר הוא כפול ומכופל".

וכבר דובר פעם בארוכה⁹⁵ אודות הפירוש ד"כפול ומכופל" [ועד"ז מצינו בחלק א' בתניא: "שמחה כפולה ומכופלת"⁹⁶, "יגיעה רבה ועצומה כפולה ומכופלת"⁹⁷] — שאין זה רק ב' פעמים, אלא ב' פעמים ב', דהיינו ד' פעמים⁹⁸.

וענין זה הוא ע"ד "טטפת", "טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים" — שבמקום לכתוב תיבה אחת שפירושה ארבע, כותבים שתי תיבות שפירושה שתים. ועד"ז בנדוד"ד: במקום לכתוב ד' פעמים, כותבים "כפול ומכופל", ב' פעמים כפל, שכל א' הוא ב"פ.

91) ד"ה טט — שם. וכן בזבחים לז, ב. 95) שיחת ש"פ חיי שרה שנה זו (לקו"ש

92) תט, ב. ח"ה ע' 111 הערה 39).

93) פרשתנו ע' שכז (סט"ו). 96) פל"ג (מב, ב).

94) נח יא, ט. 97) פמ"ב (נט, ב).

98) ראה גם תר"מ ח"ל ע' 233. וש"נ.

וכשם שב"טטפת" נתבאר הטעם שהלימוד דארבעה בתים הוא באופן שנחלק לב' סוגים (כנ"ל סי"א) — כמו"כ צריך לבאר טעם דיוק הלשון "כפול ומכופל", במקום לכתוב בפירוש ד' פעמים. וגם צריך להבין⁹⁹: איך מתאים המשל מ"חבל הנפסק וחוזר וקושרו שבמקום הקשר הוא כפול ומכופל", ד' פעמים, למ"ש בהנמשל ע"ד לימוד ב' דפים או ב' פרקים במקום דף אחד או פרק א'?

וכפי שיתבאר לקמן.

*

יד. בהמשך להמדובר אודות הדיוקים הנ"ל, שזהו מצד גודל הדיוק בכל ענין שבתורה (ובנדר"ד, בפירוש רש"י, וכן באגרת התשובה) — יש להוסיף, שמדיוק בתורה יכולים ללמוד (לא רק בנוגע לעניני התורה עצמם, אלא) גם בנוגע לעניני העולם, כיון שגם הם נלקחים מהתורה. וכפי שדובר בהתוועדות הקודמת¹⁰⁰, שרבי יהושע בן חנני' למד זמן עיבורו של נחש מק"ו בתורה, ואילו סבי דבי אתונא, שידעו זאת מחכמת הטבע, טעו בדבר¹⁰¹.

אלא שבשביל זה יש צורך להתייגע בתורה, וע"י היגיעה בתורה כדבעי, יכולים למצוא כל הענינים מהתורה גופא, וכדברי הירושלמי¹⁰² על הפסוק¹⁰³ "כי לא דבר ריק הוא מכם", "ואם הוא ריק, מכם הוא, למה, שאין אתם יגיעין בתורה".

ולהעיר, שענין היגיעה — "יגעתי ומצאתי"¹⁰⁴ — צריך להיות גם בשאר חכמות, כמו חכמת הרפואה. ונפק"מ גם להלכה — שהתורה סומכת על רופא (אפילו אינו יהודי) בנוגע להלכות שבת ויוהכ"פ כו', רק אם למד והתייגע בחכמת הרפואה כדבעי.

— שמעתי פעם אודות החובש ("אָ פעלדשער") שהי' בליובאוויטש, שבשמעו שהצ"צ מרפא חולים עי"ז שנותן להם "שמורה" או יין של קידוש והבדלה וכיו"ב, התחיל גם הוא לעשות כן... ושלא הצ"צ לומר לו, שלא יתערב בבעל-הבית שקייט שלו... וימשיך לרפא עם "סממני רפואה" ("פּאַראַשקעס"), שכן, ענינו של רופא הוא לרפא ע"י סממני הרפואה ע"פ חכמת הרפואה. —

101 ראה בכורות ח, ב.
102 פאה פ"א ה"א.
103 האזינו לב, מז.
104 מגילה ו, ריש ע"ב.

99 ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 236 הערה 35.
100 שיחת ש"פ דברים סי"א (לעיל ע' ...).

ולפעמים, הנה גם ע"פ התורה צריכים להגיע לעניני העולם (אע"פ שכל הענינים ישנם בתורה גופא), וכפי שמצינו שר"ש בן חלפתא "עסקן בדברים היי"י"¹⁰⁵, שהתעסק לברר עניני הטבע של חיות ובהמות כדי לידע דיני טריפות, ורב אמר "שמונה עשר חדשים גדלתי אצל רועה בהמה לידע איזה מום קבוע ואיזה מום עובר"¹⁰⁶.

טו. אך יש גם ענינים פשוטים (שמוכנים גם ללא יגיעה) — כמו הענין שאודותיו נתעורר "רעש" ("עס טומלט זיך") לאחרונה, שטסו ונחתו על הירח וחזרו משם¹⁰⁷.

ובכן, לכל לראש יש להתייחס להוראה מזה, שמוכנת בפשטות — כפי שאמר אפילו הגוי,

— והרי ידוע מאמר הבעש"ט¹⁰⁸, שבכל דבר שרואים או שומעים, אפילו מגוי, יש הוראה בעבודת ה'. ובאמת כן הוא ע"פ נגלה, כי, בסוף מסכת קידושין איתא¹⁰⁹: "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני". ובמסכת שבת¹¹⁰ איתא: "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אפילו דבר אחד לבטלה". והקישור ביניהם, שכיון ש"לא ברא אפילו דבר אחד לבטלה", לכן, בכל דבר ישנו הענין ד"לשמש את קוני"¹¹¹ —

שבכל ענינים אלו רואים את גדלות ה', ובלשון הכתוב¹¹²: "כי אראה שמך גוי ירח וכוכבים אשר כוננת"!
והגע עצמך:

לאחרי שהאדם הגיע להישגים כאלו, עלול להתעורר אצלו רגש של גאווה, מצד הסברה ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"¹¹³. אך האמת היא — שלא זו בלבד שאין זה גורם ענין של ישות, אלא אדרבה: הוא רואה בזה גדלות הבורא, ובא לידי מסקנא שצריך להתבונן בשפלות האדם, כהמשך הכתוב¹¹⁴: "מה אנוש כי תזכרונו ובן אדם כי תפקדנו", שכן, כל הכחות שיש לו, עד כדי כך ש"ותחסרהו (רק) מעט מאלקים", ו"כבוד והדר תעטרהו" (לאדם), עי"ז ש"תמשילהו

תשכ"ד). וכ"ה במלאכת שלמה למשניות

קידושין שם. ועוד.

(110) עז, ב.

(111) ראה גם לקו"ש חל"ב ע' 125. ועוד.

(112) תהלים ח, ד.

(113) עקב ח, יז.

(114) תהלים שם, ה ואילך.

(105) חולין נו, ב.

(106) סנהדרין ה, ריש ע"ב.

(107) ראה גם שיחת ש"פ דברים ס"ז

ואילך (לעיל ע' ... ואילך). וש"נ.

(108) ראה כתר שם טוב בהוספות סרכ"ג

ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

(109) ע"פ הגירסא בש"ס כת"י (אוסף

כתבי היד של תלמוד הבבלי — ירושלים

במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו", וכפי שהולך ומפרט: "צונה ואלפים וגם בהמות שדי צפור שמים וגו'" — הנה כל זה הוא רק כדי שהאדם יכיר את גדולת ה': "מה אדיר שמך בכל הארץ"!

טז. ועד"ז בנוגע לבלבול שנגרם כתוצאה מזה — שהיו כאלו שהעיוז לשנות את נוסח התפלה בקידוש לבנה: "ואיני יכול לנגוע בך". ובהקדמה:

נוסח התפלה בכללותו נקבע ע"י ברי-סמכא, ובפרט בנדו"ד, שהנוסח דקידוש לבנה הובא בטור¹¹⁵ ממסכת סופרים¹¹⁶, ושם (בשינוי מהנוסח שלפנינו): "ורוקד ג"פ כנגדה, ואומר בכל פעם, כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול ליגע בך, כך אם ירקדו אחרים כנגדי להזיקני לא יגעו בי".

ולהעיר, שענין הריקוד כנגד הלבנה הוא (לא ע"פ קבלה ונסתר דוקא, אלא) גם ע"פ נגלה — ע"ד המובא בדרשות הר"ן (ובכמה ספרים)¹¹⁷ שענין הנבואה הי' צריך להיות באופן של אחיזה בדבר גשמי, כדי להמשיך את קיום הנבואה למטה באופן ד"עד מהרה ירוץ דברו"¹¹⁸, ועד"ז בנדו"ד, שכאשר רוצים לפעול ש"לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה", מקשרים זאת עם ענין גשמי של ריקוד.

והלבוש¹¹⁵ מוסיף לבאר הטעם לענין הריקוד דוקא — דלכאורה די בכך שיושיט אצבעו ויאמר כשם שאני מושיט אצבעי ואיני יכול לנגוע בך כך כו' — "שהוא סימן שמחה", וכפי שרואים במוחש שיש כמה דוגות בשמחה: שמחה רגילה — מתבטאת בדיבור בלבד; שמחה גדולה יותר — מתבטאת גם בסיפוק בידים; ושמחה גדולה ביותר — מתבטאת גם בריקוד ברגלים, והיינו, שהשמחת הנפש חודרת את כל הגוף, עד למקום שבו מאיר השכל בתכלית המיעוט.

ולכן יש להזהר שלא לשנות את הנוסח דקידוש לבנה, אפילו לא שינוי שאינו בעצם הענין, שכן, גם מנין התיבות בנוסח התפלה הוא בדיוק, וכמ"ש הטור¹¹⁹: "לשון אחי ה"ר יחיאל ז"ל, דורשי רשומות . . היו שוקלין וסופרין מספר מנין תיבות התפלות והברכות כו'" (ואף ששם מדובר אודות תפלת שמו"ע, הרי כן הוא גם בכל התפלות).

118 תהלים קמז, טו. וראה לקו"ת ס"פ

קרח. ובכ"מ.

119 אר"ח סוסקי"ג.

115 אר"ח סתכ"ו.

116 פ"כ.

117 ראה דרשות הר"ן דרוש ב'. רמב"ן

לך לך יב, ו. לבוש על הרקאנטי לך לך שם.

ובכל אופן, עניני נוסח התפלה שייכים ל"דורשי רשומות", ובודאי לא למי שאינו יודע אפילו פירוש הפשוט.

ובנוגע לעניננו:

כאשר ישאלו בן חמש למקרא מהו הפירוש בנוסח התפלה "כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך" — יאמר בפשטות, שבשעה "שאני רוקד כנגדך" למטה בארץ, "איני יכול לנגוע בך"!

ואעפ"כ, הנה דוקא מי שלא יודע אפילו את הפירוש הפשוט, הוא זה ש"קופץ בראש" (כדברי הגמרא¹²⁰), ורוצה לשנות את נוסח התפלה.

וכל זה — למרות שהוא בעצמו נמצא במקום ובזמן שבו זקוקים ביותר לתפלה ש"לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה"!

ובנוגע לפועל: יש להקפיד על נוסח התפלה — שלא להוסיף תפלות חדשות, ולא לשנות את נוסח התפלות שנתקנו ע"י זקני ישראל.

ואז יכולים להיות בטוחים ב"כחו של זקן"¹²¹, שאכן תקויים הבקשה ש"לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה", כולל ובמיוחד בארץ ישראל, "ארץ אשר גוי עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה"¹²²,

ויקויים היעוד¹²³ "ונתתי שלום בארץ.. וחרב לא תעבור בארצכם", "אפילו חרב של שלום"¹²⁴, כיון שזהו סותר ומבלבל לענין השמחה,

ועד שזוכים לביאת משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להת' השרופים¹²⁵ שיאמרו "לחיים"¹²⁶, באמרו: "באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה"¹²⁷.

(ואח"כ אמר:)

כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' חולה בחום גבוה, אמר הגאון הרגצ'ובי, שלפני שנעשה נשיא, שזוהי מציאות חדשה, צריכה להיות "טבילותא בנורא"¹²⁸ (ואמר, שיש לו ראי' לדבר מירושלמי).

— לא שמעתי זאת מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אבל כך סיפרו

בפטרבורג¹²⁹. —

120	מגילה יב, ב.	121	ב"ר פ"פ, יו"ד. הובא בפרש"י
121	ב"ר פ"פ, יו"ד. הובא בפרש"י	122	עקב יא, יב.
122	עקב יא, יב.	123	בחוקותיו כו, ו.
123	בחוקותיו כו, ו.	124	תענית כב, א"ב.
124	תענית כב, א"ב.	125	ראה שיחת ש"פ חר"ב, י"ב תמוז צה.
125	ראה שיחת ש"פ חר"ב, י"ב תמוז צה.	126	ואמר, שאלו שאינם נמצאים עתה
126	ואמר, שאלו שאינם נמצאים עתה	127	נוסח תפלת "נחם" דת"ב.
127	נוסח תפלת "נחם" דת"ב.	128	סנהדרין לט, סע"א.
128	סנהדרין לט, סע"א.	129	ראה מגדל עז (כפ"ח תש"מ) ס"ע
129	ראה מגדל עז (כפ"ח תש"מ) ס"ע		

ובכן: גם הם צריכים להיות מציאות חדשה — "לומדים", הן
בנגלה והן בחסידות (וכידוע גם הפתגם¹³⁰ שלאחרי שריפה מתעשרים),
כטוב הנראה והנגלה.

וכאמור: "באש אתה עתיד לבנותה, שנאמר¹³¹ ואני אהי' לה גו'
חומת אש גו'".

וכיון שבסמיכות לפסוק זה נאמר "פרזות תשב ירושלים"¹³² —
ינגנו עתה הניגון "פרזות תשב ירושלים".

* * *

יז. הביאור באגרת התשובה — בדיוק הלשון "שבמקום הקשר
הוא כפול ומכופל":

מצינו בהלכות שבת, ש"קשר של קיימא" הוא קשר כפול דוקא¹³³.
וכיון שבתשובה יש ב' ענינים: חרטה על העבר, וקבלה גמורה על
להבא, הנה גם ענין הקשר שבתשובה ("כמשל חבל הנפסק וחוזר וקושרו")
— שכדי שיהי' קשר של קיימא צ"ל קשר כפול (כנ"ל) — הרי זה באופן
ד"כפול ומכופל", כנגד ב' הענינים שעל ידם היא שלימות התשובה.

וכללות הענין בזה — ש"כפל" אינו רק שני ענינים, ובנדוד, שני
קשרים, או ארבע קשרים, שכל אחד מהם הוא קשר בפני עצמו, אלא
באופן שכל אחד מהם מוסיף על זולתו, ורק בצירוף שניהם יחד נעשה
"קשר של קיימא", והיינו, שהקשר הראשון הוא קשר של קיימא בגלל
שיש על גביו קשר שני, והקשר השני הוא קשר של קיימא בגלל שיש
תחתיו קשר ראשון.

וכן הוא בנוגע לענין הכפל שבתשובה — שעבודת התשובה אינה
כפלים עבודת הצדיק, אלא זוהי עבודה מסוג אחר לגמרי, ולדוגמא —
שהבעל תשובה צריך זהירות מיוחדת, דכיון ש"עבר ושנה", הנה כדי
שלא יהי' באופן ש"נעשית לו כהיתר"²⁴, זקוק הוא לגדרים וסייגים
נוספים, וכידוע תורת המגיד¹³⁴ "שאע"פ שארז"¹³⁵ אל יאמר אדם
אי אפשי בכשר כו' אלא אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי, היינו
במי שלא חטא מעולם, אבל הבע"ת צ"ל כל מיני רע ואיסורים מאוסים
אצלו ושיאמר אי אפשי כו', בכדי שלא יפול ח"ו".

130 ראה תו"מ חט"ז ס"ע 357. וש"נ. 133 ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסשי"ז.
131 זכר"ב, ב, ט. וש"נ. 134 לקו"ת פרשתנו ט, ד.
132 שם, ח. 135 תו"כ ופרשי"י קדושים כ, כו.

וכן הוא בנוגע למ"ש בתנא דבי אליהו "אם הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים, לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים" — שאין זו רק הוספה בכמות, ב"פ ככה, אלא גם הוספה באיכות, כי, ע"י לימוד דף הב' ניתוסף הבנה עמוקה יותר גם בדף הא', וכן לאידך, שדף הא' מוסיף הבנה עמוקה יותר בדף הב'. וכפי שרואים במוחש בלימוד ב' מסכתות, שע"י לימוד מסכת הא' נעשה אצלו תוספת הבנה בלימוד מסכת הב', וע"י לימוד מסכת הב', הנה לא זו בלבד שניתוסף אצלו בכמות, שיש לו ב' מסכתות, אלא שע"י ניתוסף הבנה יתירה גם במסכת הא' שכבר למדה.

וכן הוא בנוגע להמבואר בחלק א' בתניא: "יגיעה רבה ועצומה כפולה ומכופלת .. יגיעת בשר .. (ו)יגיעת הנפש"⁹⁷ — שכל אחת מוסיפה בחברתה; וכן "שמחה כפולה ומכופלת .. שמחת הנפש המשכלת בקרבת ה' .. (ו)שמחת ה' וגודל נחת רוח לפניו ית"⁹⁸ — שכל אחת מוסיפה בחברתה, והיינו, שכאשר הקב"ה רואה שיהודי שמח, הרי זה מוסיף כביכול בשמחתו של הקב"ה, וכן כאשר יהודי יודע אודות שמחתו של הקב"ה, הרי זה מוסיף בשמחתו, כך, שזהו באין ערוך יותר מאשר שמחה כפולה.

יח. ועד"ז מצינו גם בנוגע לענין התפילין — תש"י ותש"ר:

תש"י ותש"ר — "כל אחת מצוה בפני עצמה, ואין מעכבות זו את זו" (ולכן, מי ש"אינו יכול להניח רק אחת מהן, מניח אותה שיכול ומברך עליה"¹³⁶). ואעפ"כ, מלבד ענינו של כל א' מהם בפני עצמו, ישנו גם הענין שכל א' מוסיף בזולתו (כנ"ל סי"א).

(המשך השיחה בנוגע להביאור בפירוש רש"י — נכלל שם).

[לאחר אמירת ברכה אחרונה, נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א את המזונות עבור ה"מלוה מלכה".

טרם צאתו התחיל לנגן הניגון "אנא עבדא", ולאחר תפלת מנחה התחיל לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאָוואָ".]

הוספה

א

ב"ה, י"א כסלו, ה'תשי"א
ברוקלין

הרה"ח ווי"ח אי"א נו"נ וכו' מהרח"א שי

נבהלתי לשמוע מפטירת אביו ז"ל, והנני משתתף בצערך ומביע בזה רגשי
ניחומים.

עיקר תנחומים הם בתורה ומצוות ועי"ז גם מקיימים מצות כיבוד אב
ואם אחרי פטירתם, כמבואר בזוהר (פ' בחוקותי). ובטח ימשיך עבודתו להאיר
את סביבתו באור תורה ומצוות כפי שנתבארו בתורת החסידות והשי"ת ישמח
לבבו לראות פירות טובים מעבודתו.

המקום ינחם אותו בין שאר אבלי ציון וירושלים, ולא יוסיף לדאבה עוד.

בברכה

מנחם שניאורסאהן

ב

ב"ה. י"ז סיון תשי"ט
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' מאיר שי הלוי

שלום וברכה.

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף, ראשי פרקים פון אייער לעבען
און די שוועריקייטען וועלכע איר זייט דורכגעגאנגען וכו'

ואשרי חלקו, אַז נאָך אַן אַבלויף פון אַזויפיל יאָרען, האָט השם יתברך
איידך מזכּה ומצליח געווען, צו אויפהאַלטען אַ שול און זעהען אַז מיזאַל לערנען
תורה, זאָגען תהלים, וואָס דאָס איז, כלשון הידוע, זה חלקנו מכל עמלנו, אַן

א

כמבואר בזוהר (פ' בחוקותי): קטו, ב (ס"פ).

ב

מוה' מאיר שי' הלוי: ראָזין, ברוקלין. אגרת נוספת אליו — לקמן אגרת הבאה.
כלשון הידוע, זה חלקנו מכל עמלנו: ע"פ קהלת ב, יו"ד.

אייגענטום וואָס קיינער קען ניט אַוועקנעמען, וואָרום דאָס באַלאַנגט אייביג צו דעם וואָס האָט געטאָן אין דעם.

און איך האָף אַז דער געדאַנק, וועט אייך געבען אַ צוגאַב מוט, צו פּאַרטזעצען די אַרבעט, פּאַרשפּרייטען אידישקייט אומעדם וואו מען קען נאָר און אין דער מאַקסימאַלסטער מאַס, וואָס אויב שטענדיג האָט יעדער איד געדאַרפט טאָן אין דעם, איז דאָך אין אַ פּיל גרעסערער מאַס און מיט מער ענערגיע, דאַרף דאָס געטאָן ווערען אין אונזער צייט און אין דער מדינה, וואו עס געפינען זיך דער רוב מנין ורוב בנין פון אידישען פּאָלק, און זיכער איז איבעריג צו דערמאָנען דעם אינהאַלט פון דעם בריף, וואָס איר האָט זוכה געווען צו באַקומען פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, בהנוגע צו דעם לעבען פון אידען עלי אדמות, און ווי באַוואוסט דער מאמר המשנה. וואָס איר שרייבט וועגען ... ש"י – בעת רצון וועט מען עס מזכיר זיין אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע לויט דעם אינהאַלט פון אייער שרייבען, און השי"ת זאָל העלפען איר זאָלט האַבען אין דעם גוטע בשורות.

אויך פּאַרשטענדליך וועט מען פרובירען נאָכפּרעגען אין ... אפשר קאָן מען זיך באַגעגענען מיט עס און איינווירקען אויף עס. בברכה בנוסח כ"ק מו"ח אדמו"ר צו אַ געזונטען זומער ולבשורות טובות.

[תרגום חפשי]

מאשר קבלת מכתבו, ראשי פרקים של ימי חייו והקשיים שעבר וכו'. ואשרי חלקו, שבחלופי שנים רבות כל כך – זיכהו השם יתברך והצליחו להחזיק בית-כנסת, ולדאוג שילמדו תורה ויאמרו תהלים, אשר, כלשון הידוע, זה **חלקנו** מכל עמלנו – רכוש שאף אחד אינו יכול ליטלו מאתנו, להיותו שייך נצחית למי שעסק בו. ותקותי אשר רעיון זה יתן לו תוספת אומץ להמשיך בעבודתו, הפצת היהדות בכל מקום שאפשר ובמידה המירבית, אשר אם תמיד הי' יהודי צריך לעסוק בכך, הרי במידה גדולה יותר, ובמרץ יותר, צריך הדבר להיעשות בתקופתנו אנו ובמדינתנו זו שבה נמצאים רוב מנין ורוב בנין של עם ישראל; ובדאי מיותר להזכיר לו את תוכן האגרת שזכה לקבל מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר בהנוגע לחיי היהודי עלי אדמות, וכידוע מאמר המשנה. מה שכותב אודות ... ש"י – בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע לפי תוכן כתבו, ויעזור השי"ת שתהיינה אצלו בשורות טובות בהנ"ל. מובן גם שינסו לברר ב ... , אולי ניתן להפגש אתו ולהשפיע עליו. בברכה בנוסח כ"ק מו"ח אדמו"ר לקיץ בריא ולבשורות טובות.

ווי באַוואוסט דער מאמר המשנה: אולי הכוונה למאמר המשנה – קידושין בסופה: "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני".

ג

ב"ה, כ"א אדר תשכ"א
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' מאיר שי

שלום וברכה!

נאך אַ ליינגערן איבעררייס איז מיר אָנגעקומען אייער בריף פון יום ד' מיט דאָס בייגעלייגטע, וועלכעס איז פאַרטיילט געוואָרען לויט אייער אָנווייזונג. און איד בין געווען צופרידען צו לייענען אין עם וועגען די שיעורים פון לערנען וועלכע ווערן אָנגעהאַלטען, חאַטש עס דאַרף פון מאָל צו מאָל צוגיגעבען ווערן, ווי דער אָנזאָג להעלות בקדש, און אַ אָנזאָג פון תורתנו תורת חיים, איז דאָך אַ נתינת כח, צו קענען ערפילען דעם ציווי, און השם יתברך העלפט עס זאָל זיין ווי דער לשון פון היינטיגער סדרה (וואָס מיר האָבען געהערט נאָכזאָגענדיג דעם וואָרט פון רבנו הזקן, אַז מ'דאַרף לעבען מיט דער סדרה פון דער וואָך) שתשרה שכינה במעשי ידיכם (רש"י שמות לט' מגי) — און ממשיך זיין דאָס עד למטה מטה, די ברכה פון השם יתברך צו יעדערן וואָס טוט אין דעם און וועלכע באַטייליגען זיך אין די שיעורי לימוד.

בברכה לבשו"ט בכל הכתוב ודוקא מתוך בריאות שמחה וטוב לבב.

[תרגום חפשי]

לאחרי הפסק ארוך הגיעני מכתבו מיום ד' עם המצורף, שנתחלק לפי הוראתו. ושמחתי לקרוא בו אודות שיעורי הלימוד המתקיימים, אף שמפעם לפעם יש להוסיף בזה, כהציווי להעלות בקדש, וציווי של תורתנו תורת חיים הרי הוא נתינת כח שיוכלו לקיים את הציווי, והשם יתברך מסייע שזה יהי' כלשון פרשתנו (שמענו חזרת פתגם רבנו הזקן שיש לחיות עם פרשת השבוע): שתשרה שכינה במעשי ידיכם (רש"י שמות לט' מגי) — להמשיך, עד למטה מטה, את ברכת השם יתברך לכל מי שעוסק בזה ולכל המשתתפים בשיעורי הלימוד.

בברכה לבשו"ט בכל הכתוב ודוקא מתוך בריאות שמחה וטוב לבב.

ג

מוה' מאיר: ראָזען, ברוקלין. אגרת נוספת אליו — לעיל אגרת הקודמת.
ווי דער אָנזאָג להעלות בקדש: ברכות כח, א. ור"נ.
דעם וואָרט פון רבנו הזקן, אַז מ'דאַרף לעבען מיט דער סדרה פון דער וואָך: סה"ש תשי"ב ע'
29 וואַלך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הגיע מבית הכורך

תורת מנחם

התוועדות כרך נ

הכולל את כל המאמרים והשיחות

מחג השבועות ה'תשכ"ז עד ערב ראש השנה ה'תשכ"ח

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות חדשים שלא ראו את אור הדפוס

שיחות ומאמרים אלו נלקטו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים שיחיו, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

לזכות

החתן הרה"ת **יוסף הכהן** והכלה מרת **שיינא מלכה** שיחיו **כהן**

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

טו"ב מנחם-אב, ה'תשע"ג

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **דובער הכהן** וזוגתו מרת **פריידא** שיחיו **כהן**

הרה"ת ר' **גרשון פישל הלוי** וזוגתו מרת **חנה שרה** שיחיו **היימס**

ולזכות הסבתא

מרת **רייצא** שתחי' **שילדקרויט**